

Súd: Okresný súd Košice okolie
Spisová značka: 11C/49/2011
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7511209840
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 05. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Danica Hovančáková
ECLI: ECLI:SK:OSKE3:2021:7511209840.20

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Košice - okolie sudkyňou JUDr. Danicou Hovančákovou v spore žalobkyne: A. B., nar. X.X.XXXX, bytom C. XX/XX, B., prechodne bytom D. X, zast. JUDr. Mikulášom Buzgóm, advokátom, so sídlom Štúrova 20, Košice, proti žalovanej: C. E., nar. XX.X.XXXX, bytom F. XXX, zast. JUDr. Milanom Treščákom ml., advokátom, so sídlom Thurzova 6, Košice, o zaplatenie 573,59 eura s príslušenstvom

rozhodol:

- I. Žalobu z a m i e t a.
- II. Žalovanej priznáva voči žalobkyni náhradu trov konania v rozsahu 100%.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou doručenou Okresnému súdu Košice - okolie (ďalej aj len „súd“ alebo „súd prvej inštancie“) dňa 15.7.2011 sa žalobkyňa (ďalej aj ako „žalobkyňa v 1. rade“) a C. G. (ďalej len „pôvodný žalobca v 2. rade“) domáhali od žalovanej zaplatiť každému z nich sumu 573,59 eura s príslušenstvom na tom skutkovom základe, že v dedičskom konaní vedenom pod sp.zn. 10D/1721/97 po poručiteľke E. G., H. G., ich matke, piati dedičia (súrodenci) uzavreli dedičskú dohodu, na základe ktorej žalovaná zdedila spoluvlastnícky podiel vo výške 1 na nehnuteľnosti - pozemku parcela číslo 318/21, druh zastavané plochy a nádvoria, o výmere 144 m², zapísanom na LV č.XXXXX, kat. územie G. (ďalej len „predmetná nehnuteľnosť“) s tým, že v prípade predaja alebo iného peňažného zvýhodnenia predmetnej nehnuteľnosti bola žalovaná zaviazaná vyplatiť ustupujúcim dedičom ich zákonný podiel z nadobúdacej hodnoty predmetnej nehnuteľnosti. Tvrdiac, že im žalovaná neoznámila realizáciu predaja predmetnej nehnuteľnosti, nútení sami si zabezpečiť kópiu kúpnej zmluvy, na základe ktorej žalovaná odpredala predmetnú nehnuteľnosť, túto získali od Správy katastra až dňa 20.6.2011 a z nej mali preukázanú kúpnu cenu predmetnej nehnuteľnosti vo výške 86.400,- Sk. Dôvodom podania predmetnej žaloby bola pritom skutočnosť, že žalovaná dobrovoľne odmietla vyplatiť každému z nich podiel vo výške 1/5.

2. Žalovaná v písomnom vyjadrení k žalobe neuznala žalobný nárok namietajúc tvrdenie žalujúcich, že sa o predaji predmetnej nehnuteľnosti mali dozvedieť až po získaní kúpnej zmluvy, t.j. až dňa 20.6.2011, ktoré námietky založila na tvrdení, že už v čase konania o zápis vlastníckeho práva na základe predmetnej kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností žalobkyňa navštívila kupujúcu p. I. H., na základe čoho žalovaná vznesla námietku premlčania žalobného nároku dôvodiac, že právo na

zaplatenie žalovanej sumy mohli žalobcovia uplatniť po prvý raz najneskôr od zápisu vlastníckeho práva v prospech kupujúcej, t.j. dňom 29.1.2008, čo znamená, že dňom 28.1.2011 premlčacia doba uplynula, avšak v prípade, že by súd neuznal uplatnenú námietku premlčania, navrhla žalobu zamietnuť poukazom na skutočnosť, že po schválení dedičskej dohody sa dedičia dohodli, že kúpna cena sa zníži o náklady, ktoré vznikli v súvislosti s vykonaním právnych úkonov týkajúcich sa správy a predaja predmetnej nehnuteľnosti a poukázala na to, že dedičom nevzniklo len právo podieľať sa na výťažku z predaja nehnuteľnosti, ale aj povinnosť podieľať sa na nákladoch, ktoré im v súvislosti s vlastníctvom vznikli. Nevyplatenie podielu žalobcom odôvodnila titulom započítania úhrad výdavkov, ktoré na predmetnú nehnuteľnosť vynaložila sama žalovaná.

3. Súd o žalobe rozhodol (v poradí prvým) rozsudkom zo dňa 1.10.2015, č.k. 11C/49/2011-169 tak, že konanie pôvodného žalobcu v 2. rade proti žalovanej o zaplatenie sumy 573,59 eura s príslušenstvom zastavil a vo vzťahu medzi pôvodným žalobcom v 2. rade a žalovanou účastníkom náhradu trov konania nepriznal s odôvodnením, že pôvodný žalobca v 2. rade v priebehu konania vzal žalobu späť. Súd preto konal len o nároku žalobkyne (žalobkyne v 1. rade) o zaplatenie sumy 573,59 eura s prísl., kedy aplikujúc ust. § 100 ods. 1 a § 101 Obč. zákonníka, spolu s § 563 Obč. zákonníka mal za to, že povinnosť žalovanej vyplatiť dedičov, t.j. (už len) žalobkyňu z nadobúdacej hodnoty v prípade predaja alebo iného peňažného zvýhodnenia predmetnej nehnuteľnosti nadobudnutej dedením vyplýva z Osvedčenia o dedičstve sp.zn. 10D/1721/97 zo dňa 7.9.2007, v ktorom rozhodnutí však čas splnenia povinnosti žalovanej určený nebol. Uzavrel, že objektívna možnosť výkonu práva nastala v okamihu, keď žalobkyňa mohla najskôr požiadať o splnenie povinnosti, pričom podľa názoru súdu týmto dňom bol nasledujúci deň po dni, kedy žalobkyňa obdržala kópiu kúpnej zmluvy zo Správy katastra Košice (21.6.2011) a dozvedela sa tak o predaji predmetnej nehnuteľnosti. Žalovaná bola vyzvaná na splnenie dlhu žalobou podanou na súde dňa 15.7.2011 a táto bola žalovanej doručená dňa 28.9.2011. V týchto intenciách dospel súd k záveru, že námietka premlčania bola žalovanou vznesená nedôvodne. Keďže nárok žalobkyne považoval za opodstatnený, druhým výrokom zaviazal žalovanú vyplatiť žalobkyňi (žalobkyňi v 1. rade) sumu 573,59 eura do 3 dní po právoplatnosti tohto rozsudku. Žalobu o zaplatenie úrokov z omeškania zamietol a žalobkyňi prisúdil nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

4. Proti uvedenému rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobkyňa, pôvodný žalobca v 2. rade aj žalovaná.

5. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací o podaných odvolaniach rozhodol rozsudkom zo dňa 23.2.2017, sp.zn. 2Co/2/2016 tak, že rozsudok súdu v I. výroku (ktorým konanie pôvodného žalobcu v 2. rade proti žalovanej o zaplatenie sumy 573,59 eura zastavil a účastníkom náhradu trov konania nepriznal) potvrdil a v II., III a IV. výroku rozsudok súdu zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Vo vzťahu k zrušenej časti rozsudku poukázal na to, že vzhľadom na žalovanou vznesenú námietku premlčania (už len vo vzťahu medzi žalobkyňou v 1. rade a žalovanou) súd správne ako prvú riešil otázku, či (ne)došlo k márnemu uplynutiu premlčacej lehoty, kedy správne aplikoval ust. § 101 Obč. zákonníka upravujúce všeobecnú dĺžku premlčacej doby, ktorá platí vo všetkých prípadoch, keď zákon pre jednotlivé práva nepočíta s osobitnou premlčacou lehotou a ako správnu vyhodnotil aj úvahu súdu, že všeobecná 3-ročná premlčacia lehota začína plynúť odo dňa, keď sa právo mohlo (objektívne posudzované) vykonať po prvý raz a týmto dňom je zásadne deň, keď sa právo mohlo dôvodne vykonať podaním návrhu na súde. Tým je objektívne vymedzený začiatok plynutia premlčacej lehoty nezávisle od subjektívnej okolnosti, či oprávnený vedel alebo nevedel o svojom práve. Zdôraznil, že sa jedná o lehotu, pre ktorú nie je rozhodujúce z akého dôvodu, t.j., či subjektívneho alebo objektívneho oprávnený subjekt svoje právo nevykonal, resp. vykonal až neskôr a rozhodujúcim nie je ani to, že oprávnený subjekt o svojom práve nevedel, resp., že mu vo vykonaní práva bránila určitá prekážka. S poukazom na uvedené súdu prvej inštancie vytkol, že nesprávne uzavrel, keď za deň, kedy mohla žalobkyňa najskôr požiadať o splnenie povinnosti žalovanou, považoval deň nasledujúci po dni, kedy žalobkyňa obdržala kópiu kúpnej zmluvy zo Správy katastra Košice, s odôvodnením že nie je možné stotožniť deň, kedy žalobkyňa obdržala kópiu kúpnej zmluvy s dňom kedy sa dozvedela o predaji predmetnej nehnuteľnosti. Poukázal pritom aj na to, že kúpnu zmluvu doručovala žalobkyňi Správa katastra Košice na základe jej výzvy obsahujúcej aj číslo vkladu, pod ktorým bol povolený zápis predmetnej zmluvy, z čoho je zrejmé, že o existencii takejto kúpnej zmluvy mala žalobkyňa vedomosť už skôr, ako kópiu kúpnej zmluvy obdržala od Správy katastra Košice. Odhliadnuc od uvedeného však poukázal na to, že kataster nehnuteľností je verejnou listinou, ktorého obsah je prístupný širokej verejnosti, a preto pri bežnej opatrnosti žalobkyňa mala možnosť (mohla) sledovať zápisy na predmetnom liste vlastníctva a v prípade potreby domáhať sa svojho práva v zákonom stanovenej lehote, resp. pred márnym uplynutím premlčacej lehoty, na základe čoho odvolací súd mal za to, že právo sa pri náležitej opatrnosti mohlo vykonať po prvý raz vtedy, keď v katastri

bol uverejnený vklad vlastníckeho práva (t.j. keď sa údaj o povolení vkladu stal verejne prístupným). V intenciiach uvedeného súdu uložil ustáliť začiatok plynutia premlčacej lehoty a v súvislosti s vznesenou námietkou premlčania posúdiť aj uplatnený nárok na úrok z omeškania.

6. Podľa ust. § 391 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

7. Po vrátení veci späť, vzhľadom na právoplatnosť výroku rozhodnutia o zastavení konania voči pôvodnému žalobcovi v 2. rade, pokračoval súd v ďalšom konaní už iba za účasti žalobkyne a žalovanej. Aj po vrátení veci späť žalobkyňa zotrvala na žalobe v celom rozsahu a žalovaná zotrvala na návrhu, aby súd žalobu v celom rozsahu zamietol.

8. Pisomným podaním doručeným súdu dňa 21.6.2017 žalovaná prostredníctvom právneho zástupcu navrhla, aby súd doplnil dokazovanie vyžiadaním informácií k otázke, kedy bol údaj o povolení vkladu kúpnej zmluvy zo dňa 29.10.2007 zverejnený na katastrálnom portáli.

9. Na základe dožiadania súdu Okresný úrad Košice, odbor katastrálny v podaní zo dňa 29.9.2017 uviedol, že sprístupnenie informácií na katastrálnom portáli bolo realizované na základe zákona č. 346/2007 Z.z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 215/1995 Z.z. o geodézii a kartografii a ktorý nadobudol účinnosť dňa 1.9.2007. Uviedol, že katastrálny portál bol v tom čase aktualizovaný v týždňových intervaloch z údajov dodávaných príslušnými okresnými úradmi, kat. odbormi, v súčasnosti je aktualizovaný denne. Tiež uviedol, že správcom katastrálneho portálu je Geodetický a kartografický ústav v Bratislave.

10. Listom zo dňa 28.4.2020 Okresný úrad Košice, odbor katastrálny oznámil súdu, že vklad č. V 12354/2007 bol povolený dňa 29.1.2008 a zápis povoleného vkladu do katastra nehnuteľností bol vykonaný dňa 5.2.2008.

11. V správe zo dňa 6.5.2020 Geodetický a kartografický ústav v Bratislave uviedol, že informáciu o tom, kedy bol údaj o zápise vkladu predmetnej kúpnej zmluvy zverejnený na stránke katastrálneho portálu nie je možné získať z histórie súborov, nakoľko uvedené informácie sa nearchivujú, avšak možno predpokladať, že údaje mohli byť zverejnené najskôr po víkendovej aktualizácii stránky, t.j. dňa 11.2.2008.

12. Na pojednávaní dňa 19.5.2021 žalobkyňa prostredníctvom právneho zástupcu k takto vykonanému doplnenému dokazovaniu na ustálenie momentu začatia plynutia premlčacej lehoty zverejnením údajov o povolení vkladu predmetnej kúpnej zmluvy na katastrálnom portáli uviedla, že v posudzovanom prípade je potrebné zohľadniť subjektívnu stránku jej osoby ako osoby neznalej práva, ktorá nemá počítač ani internet, s akcentom na to, že o skutočnostiach, že došlo k prevodu predmetnej nehnuteľnosti sa dozvedela až keď oslovila advokátsku kanceláriu, pričom všetky informácie týkajúce sa predmetnej kúpnej zmluvy boli zistené až zo strany advokátskej kancelárie, teda právneho zástupcu žalobkyne. Vyslovila nesúhlas so závermi odvolacieho súdu ohľadne otázky ustálenia momentu, od ktorého by sa mala počítať premlčacia lehota, kedy s odkazom na ustanovenie § 563 Obč. zákonníka mala za to, že by to mal byť deň, kedy bola zo strany žalobkyne uskutočnená výzva na zaplatenie podielu z kúpnej ceny, kde takouto výzvou v posudzovanom prípade bola samotná žaloba. Vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania namietala jej uplatnenie v rozpore s dobrými mravmi v zmysle ust. § 3 Obč. zákonníka akcentujúc charakter uplatneného nároku a individuálne okolnosti predmetného sporu, čím dôvodila uplatnenie tohto korektívu.

13. Žalovaná prostredníctvom právneho zástupcu poukazom na závery vyslovené odvolacím súdom, vykonané dokazovanie a vzhľadom na vznesenú námietku premlčania uviedla, že predmetná žaloba bola podaná po uplynutí premlčacej lehoty. K výhradám žalobkyne ohľadne uplatnenia námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi poukázala na to, že dedičská dohoda bola výsledkom dedičského konania, kde dedičia sa slobodne rozhodli a dohodli, že všetky pozemky nadobudne žalovaná, pričom sa nejednalo o pozemky, na ktoré by sa vzťahoval zákaz drobenia. Osobitne poukázala na postoj žalobkyne v dedičskom konaní, kedy žalobkyňa odmietla uhradiť poplatok notárovi a všetky poplatkové povinnosti znášala iba žalovaná. Mala za to, že nie je daný dôvod na uplatnenie korektívu v zmysle § 3 Obč. zákonníka, pretože to bola žalobkyňa, ktorá po celý čas konala nedobromyseľne. Zároveň poukázala na to, že žalobkyňa sa zaujímala a informovala o predaných pozemkoch a už pred získaním kúpnej zmluvy od Správy katastra sa dotazovala na osoby, ktoré predaj realizovali. Mala tiež za to, že námietka vo vzťahu k uplatneniu korektívu v zmysle § 3 Obč. zákonníka sa s poukazom na koncentráciu konania javí ako oneskorene uplatnená.

14. Podľa § 100 ods. 1 Obč. zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej. Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

15. Podľa § 101 Obč. zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

16. Podľa § 563 Obč. zákonníka ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal.

17. Aplikujúc citované ust. § 100 ods. 1, § 101 spolu s ust. § 563 Obč. zákonníka povinnosť žalovanej vyplatiť dedičov, v posudzovanom prípade žalobkyňu, vyplýva z Osvedčenia o dedičstve po neb. E. G., H. G., matke žalobkyne a žalovanej zo dňa 7.9.2007, sp.zn. 10D/1721/97, podľa ktorého sa žalobkyňa ako aj ďalší dedičia po nebohej v dedičskom konaní vzdali svojich podielov na predmetnej nehnuteľnosti v prospech žalovanej s tým, že v prípade predaja alebo iného peňažného zvýhodnenia predmetnej nehnuteľnosti je žalovaná povinná vyplatiť ustupujúcim dedičom ich zákonný podiel z nadobúdacej hodnoty nehnuteľnosti. Čas splnenia povinnosti žalovanej však v osvedčení určený nie je.

18. V prípade ak čas splnenia záväzku nebol dohodnutý, ani inak určený právnym predpisom alebo rozhodnutím súdu, dlžník je podľa ust. § 563 Obč. zákonníka povinný splniť záväzok v prvý deň potom, ako ho veriteľ o plnenie požiada. Veriteľ pritom musí uplatniť svoje právo na plnenie najneskôr do uplynutia premlčacej doby, v opačnom prípade sa vystavuje nebezpečenstvu, že jeho právo sa premlčí a dlžník v prípadnom súdnom konaní môže vzniesť námietku premlčania. V súlade s ust. § 101 Obč. zákonníka premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Možnosť právo vykonať pritom predstavuje objektívnu možnosť, bez ohľadu na to, či oprávnená osoba by mohla právo subjektívne vykonať alebo nie, teda plynutie premlčacej doby nebráni, že oprávnená osoba v dobe, keď mohla svoje právo po prvýkrát vykonať o ňom nevedela.

19. V súlade s vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu v súdnej veci objektívna možnosť výkonu práva nastala v okamihu, keď žalobkyňa mohla najskôr požiadať o splnenie povinnosti, pričom tak mohla vykonať po prvý raz vtedy, keď v katastri nehnuteľností bol zverejnený údaj o vklade vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy týkajúcej sa predmetnej nehnuteľnosti, t.j. keď sa údaj o povolení vkladu stal verejne prístupným.

20. Podľa ust. § 28 ods. 1,2,3 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľnosti a o zápise vlastníckych a iných práv (ďalej len „katastrálny zákon“) práva k nehnuteľnostiam zo zmlúv uvedené v § 1 ods. 1 sa zapisujú do katastra vkladom, ak tento zákon neustanovuje inak. Práva k nehnuteľnostiam uvedené v § 1 ods. 1 vznikajú, menia sa alebo zanikajú vkladom do katastra, ak tento zákon neustanovuje inak, právne účinky vkladu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia okresného úradu o jeho povolení.

21. Podľa § 2 katastrálneho zákona kataster slúži aj ako informačný systém, najmä na ochranu práv k nehnuteľnostiam, na daňové účely a poplatkové účely, na oceňovanie nehnuteľností, najmä pozemkov, na ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu, na tvorbu a ochranu životného prostredia, na ochranu nerastného bohatstva, na ochranu národných kultúrnych pamiatok a ostatných kultúrnych pamiatok, ako aj chránených území a prírodných výtvorov a na budovanie ďalších informačných systémoch v nehnuteľnostiach.

22. Podľa § 4 ods. 1 písm. a/ zákona č. 215/1995 Z.z. o geodézii a kartografii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o geodézii a kartografii“) štátnu správu na úseku geodézie a kartografie podľa tohto zákona vykonáva Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“) ako ústredný orgán štátnej správy.

23. Podľa § 19 ods. 2 zákona o geodézii a kartografii správcom informačného systému geodézie, kartografie a katastra je úrad; prevádzkovateľom môže byť právnická osoba zriadená úradom.

24. Podľa § 21 ods. 1 zákona o geodézii a kartografii prevádzkovateľ sprístupňuje a umožňuje vyhľadávanie informácií a údajov z informačného systému geodézie, kartografie a katastra najmä prostredníctvom webových služieb internetového portálu.

25. Prevádzkovateľom informačného systému geodézie, kartografie a katastra je Geodetický a kartografický ústav Bratislava.

26. Súd po vrátení veci v intenciách zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu doplnil dokazovanie za účelom ustálenia okamihu začiatku plynutia premlčacej lehoty žalobou uplatneného nároku na vyplatenie dedičského podielu z nadobúdacej hodnoty predmetnej nehnuteľnosti. Na základe vykonaného dokazovania súd mal preukázať, že vklad kúpnej zmluvy týkajúcej sa predmetnej nehnuteľnosti bol povolený dňa 29.1.2008 pod č. V-12354/2007 a zapísaný bol v katastri nehnuteľností dňa 5.2.2008. Sprístupnenie informácií prostredníctvom webových služieb internetového portálu bolo realizované s účinnosťou od 1.9.2007 na základe zákona o geodézii a kartografii. Správcom informačného systému geodézie, kartografie a katastra je Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky a jeho prevádzkovateľom je Geodetický a kartografický ústav Bratislava. Z vykonaného dokazovania tiež vyplynulo, že súbory (dátumy) zverejnených údajov sa nearchivujú, preto správca systému nevedel poskytnúť informáciu presného dátumu, kedy bol zápis sporného

vkładu zverejnený na katastrálnom portáli, avšak vychádzajúc zo skutočnosti, že v rozhodnom období (v čase zápisu vkładu kúpnej zmluvy týkajúcej sa predmetnej nehnuteľnosti) sa aktualizácia údajov uskutočňovala v týždňových intervaloch, spravidla po víkendoch, správca uviedol, že s najväčšou pravdepodobnosťou sa tak stalo po víkendovej aktualizácii systému, najskôr dňa 11.2.2008. S poukazom na vyššie uvedené najmä na skutočnosť vykonávania pravidelnej aktualizácie katastrálneho portálu na týždennej báze možno s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou bez odôvodnených pochybností vysloviť, že k zverejneniu údajov o povolení vkładu predmetnej kúpnej zmluvy, ktorej zápis sa vykonal dňom 5.2.2008 došlo ešte v mesiaci február 2008 (najskôr dňa 11.2.2008). V konaní pritom nebolo sporným, že žalobkyňa vyzvala žalovanú na úhradu dlhu až podanou žalobou, ktorá súdu bola doručená dňa 15.7.2011. Na základe uvedeného s prihliadnutím na všetky okolnosti možno uzavrieť, že premlčacia lehota pre uplatnenie žalovaného nároku začala plynúť už v mesiaci február 2008 (najskôr dňa 11.2.2008) a uplynula vo februári 2011 a preto námietka premlčania žalobou uplatneného nároku bola vznesená žalovanou dôvodne.

27. K argumentácii žalobkyne, že na prípadné premlčanie by súd nemal prihliadať, nakoľko toto by bolo v rozpore s dobrými mravmi, keďže je potrebné zohľadniť, že v posudzovanom prípade išlo o uplatnenie nároku na vyplatenie podielu ustupujúcim dedičom, súd uvádza, že účelom premlčania je jednak stimulovať subjekty k včasnému vykonaniu subjektívnych občianskych práv (pohľadávok), jednak čeliť tomu, aby dlžníci neboli, pokiaľ ide o ich povinnosti, vystavení po časovo neurčitú dobu donucujúcemu zákroku (tzv. vynútiteľnosti) zo strany súdov. Tým inštitúť premlčania v súlade s požiadavkou právnej istoty bráni existencii dlhotrvajúcich občianskych subjektívnych práv a ním zodpovedajúcich povinností, ktoré sú, najmä pokiaľ ide o ich dokazovanie po uplynutí dlhšej doby, vždy späté s určitou spornosťou. Možno teda povedať, že povinnému subjektu je poskytnutá námietkou premlčania účinná možnosť jeho ochrany pred uvedenými negatívnymi dopadmi dlhotrvajúcich občianskych subjektívnych práv. Je na úvahe povinného subjektu, či námietku premlčania uplatní, alebo nie. Súčasne treba pripomenúť, že Občiansky zákonník zdôrazňuje aj vlastné pričinenie subjektov, pokiaľ ide o ochranu ich práv, a požaduje, aby predovšetkým oni samé sledovali svoje subjektívne práva a robili také kroky, aby nedochádzalo k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu (viď napr. nález Ústavného súdu ČR z 11.5.2000, sp. zn. III. ÚS 158/99).

28. Podľa ust. § 3 ods.1 Obč. zákonníka výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

29. Ústavný súd SR konštatoval, že vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba celkom výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi môže byť však len taký výkon práva účastníkom v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprímerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby. (viď uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 20.4.2011 sp. zn. II. ÚS 176/2011. Tiež bolo Ústavným súdom SR konštatované, že uplatnenie námietky premlčania je vo všeobecnosti potrebné považovať za výkon práva v súlade s dobrými mravmi. Ak účastník konania, voči ktorému sa táto námietka uplatnila, chce vylúčiť účinky tejto námietky pre rozpor s dobrými mravmi, mal by v zásade tento rozpor v konaní uplatniť a tento rozpor aj náležite preukázať.“ (viď uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 23.9.2013 sp. zn. IV. ÚS 542/2013).

30. Rovnako tak právna teória nevyhlásila námietku premlčania ako výkon práv odporujúci dobrým mravom „...v rámci slovenského právneho poriadku, ktorý je založený na dodržiavaní písaných právnych noriem, nesmie byť nadmerná a neuvážaná aplikácia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka na ujmu právnej istoty, ktorá je garantovaná práve písaným právom. Premlčanie ako klasický hmotnoprávny inštitút prispieva k právnej istote a je inštitútom výslovne v zákone upraveným, preto vznesenie námietky premlčania samo o sebe nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi. Dôvodnosť vznesenej námietky premlčania nie je dôvodom na aplikáciu § 3 ods.1 Občianskeho zákonníka, pretože by sa tým poprel účel inštitútu premlčania, ktorým je stimulácia veriteľa k včasnému uplatneniu práva tým, že v dôsledku uplatnenia premlčania dochádza k zániku právneho nároku a súd uplatnené právo nemôže v súdnom konaní priznať. Ak však k vznesenej námietke premlčania pristúpi osobitná skutočnosť, ktorú veriteľ nezavinil, môže uplatnenie námietky premlčania spôsobiť, že takýto výkon práva bude v rozpore s dobrými mravmi. Pôjde o prípady, keď vznesenie námietky premlčania ako výkon práva dlžníka má povahu šikanózneho uplatnenia práva, jeho zneužitia alebo iného rozporu s dobrými mravmi. Prípadné

posúdenie rozporu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi je možné aplikovať len vo výnimočných situáciách, po zvážení konkrétneho prípadu a má byť skôr výnimkou ako pravidlom, čo potvrdzujú aj nálezy Ústavného súdu ČR. Neuvážená a nedostatočne odôvodnená aplikácia inštitútu dobrých mravov by v konečnom dôsledku mohla viesť k neželanému efektu oslabovania subjektívnych práv jednotlivcov. Posúdenie prípadného rozporu in concreto už ostáva na úvahe súdu v konkrétnom posudzovanom prípade, pričom súd by mal vždy prihliadať na skutočnosť, či účastník, na úkor ktorého sa námietka premlčania vzniesla, uplynutie premlčacej doby zavinil, resp. či mohol nejakým spôsobom ovplyvniť uplatnenie práva. Zásadnou bude i zodpovedanie otázky intenzity zásahu do subjektívnych práv účastníka konania. Súd by preto mal v aplikačnej praxi, naozaj len vo výnimočných prípadoch, zmierňovať neprimeranú tvrdosť zákona..." (Strapáč, P. - Ďurana, M.: Námietka premlčania a rozpor s dobrými mravmi. Bulletin slovenskej advokácie, 19, 2013, č. 4, 14 - 22).

31. V danom prípade z konania nevyplývajú okolnosti, ktoré by odôvodňovali neprihliadať na premlčanie a priznanie účinkov premlčania neznamenať pre žalobkyňu neprimerane tvrdý postih. Žalobkyňa mala možnosť uplatniť svoje právo na súde skôr, neuplatnenie včas zavinila sama. Súd pritom poukazuje, že žalobkyňa sama uviedla, že už počas prebiehajúceho dedičského konania mala vedomosť, že predmetná nehnuteľnosť sa bude odpredávať, dokonca jej v súvislosti s plánovaným predajom bola vyplatená záloha vo výške 4.000,- Sk a bola tiež informovaná komu sa bude predmetná nehnuteľnosť odpredávať (uvedené žalobkyňa uviedla na pojednávaní dňa 10.6.2013 na č.l. 63 spisu). Je teda zrejmé, že žalobkyňa mala vedomosti o predaji a zaujímala sa o predaj predmetnej nehnuteľnosti už skôr, pričom pri bežnej opatrnosti žalobkyňa mala možnosť sledovať zápisy na predmetnom liste vlastníctva a v prípade potreby domáhať sa svojho práva v zákonom stanovenej lehote, resp. pred márnym uplynutím premlčacej lehoty. Kataster nehnuteľností je verejnou listinou, ktorého obsah je prístupný širokej verejnosti, a preto nemôže obstať argumentácia žalobkyne, že je osobou neznalou práva, že nevlastní počítač či prístup na internet. Nedostatočná obozretnosť (či neznalosť práva) žalobkyne nemôže byť dôvodom, pre ktorý by mal súd inak dôvodne vznesenú námietku vyhodnotiť ako výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. Takýmto posudzovaním by bol popretý účel inštitútu premlčania.

32. Podľa § 121 ods. 3 Obč. zákonníka príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

33. Žalobný nárok sa týka okrem istiny aj príslušenstva pohľadávky predstavujúceho úrok z omeškania. Tento si žalobkyňa uplatnila od 1.2.2008 do zaplatenia (odo dňa 1.2.2008 vo výške 6% a odo dňa 1.7.2010 vo výške 9%).

34. Žalovanou uplatnená námietka premlčania bola vznesená voči celému žalobou uplatnenému nároku, a teda aj vo vzťahu k uplatnenému úroku z omeškania.

35. V prvom rade súd uvádza, že úroky z omeškania nie sú samostatnými právami, ktorým by plynula samostatná premlčacia doba, ale v zmysle § 121 ods. 3 Obč. zákonníka sú príslušenstvom pohľadávky a znášajú osud hlavnej pohľadávky, preto sa premlčujú spolu s hlavnou pohľadávkou. Povinnosť platiť úroky z omeškania so splnením dlhu (záväzku) nevzniká samostatne (nanovo) za každý deň trvania omeškania, ale jednorazovo v deň, v ktorom sa dlžník ocitol v omeškaní so splnením tohto záväzku; týmto dňom začína u tohto práva plynúť premlčacia doba a jej uplynutím sa právo premlčuje ako celok. V tejto súvislosti súd poukazuje na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu SR (napr. 1Cdo/157/2009) i na zjednocujúce stanovisko Najvyššieho súdu SR vyslovené v rozhodnutí R 67 uverejneným v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 5/2014, že povinnosť platiť úroky z omeškania, vyplývajúca z vedľajšieho (akcesorického) právneho vzťahu, nemôže trvať dlhšie, než trvá hlavný záväzok, pretože uplynutím premlčacej doby sa právo premlčí ako celok.

36. Preto, keďže súd konštatoval premlčanie hlavného právneho vzťahu, nemôže sa potom takýto právny následok uplynutia času nevzťahovať i na úroky z omeškania, ak žalovaná vzniesla námietku premlčania k celému uplatnenému nároku tzn. aj vo vzťahu k úrokom z omeškania.

37. S poukazom na vyššie uvedené závery žalobkyne nebolo možné uplatnený nárok pre dôvodne vznesenú námietku premlčania priznať, preto súd žalobu žalobkyne ako nedôvodnú zamietol.

38. Podľa § 251 CSP, trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

39. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

40. Podľa § 257 CSP, výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

41. Podľa § 262 ods. 1 a 2 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

42. Aplikácia ust. § 257 CSP prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov neprizná. Potreba použitia tohto ustanovenia je odôvodnená tým, že by strohá aplikácia ustanovení o náhrade trov konania mohla viesť v konkrétnom prípade k nežiaducej tvrdosti. Vždy však musí ísť o výnimočný prípad. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach strán sporu, ale aj v okolnostiach danej veci.

43. Súd žiadnu výnimočnosť v okolnostiach strán sporu nezistil a dôvod pre aplikáciu ust. § 257 CSP nevidel ani v okolnostiach danej veci, kde s poukazom na vyššie uvedené aj napriek tomu, že išlo v konaní o uplatnenie nároku na vyplatenie dedičského podielu, mal za to žalobkyňa sama zavinila premlčanie žalobou uplatneného nároku. Preto nezistiac dôvody pre aplikáciu výnimočného ust. § 257 CSP, súd o náhrade trov konania rozhodol v zmysle zásady úspechu v spore vyjadrenú v ust. § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanej priznal náhradu trov konania proti žalobkyni v plnom rozsahu, pretože žalovaná mala v konaní plný úspech a uplatnila si náhradu trov konania, pričom o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP rozhodne súd samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

44. V rámci trov konania rozhodoval súd i o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 1, ods. 3 CSP). Odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Keďže ide o jednotné prvoinštančné konanie, ktoré netvorí pri zrušení rozsudku odvolacím súdom samostatné celky, súd o trovách prvoinštančného i odvolacieho konania rozhodol podľa konečného úspechu strán v konaní.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Košice – okolie (§ 355 ods. 1, § 362 ods.1 CSP).

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, a v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie (§ 364 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 CSP).

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 365 ods. 3 CSP).

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené pred súdom prvej inštancie možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok konania,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ nemohol bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 CSP).